

מנהג בכתב

שינוי הדף היומי בדרך קצרה

לע"נ הרה"ג רבי יעקב בן רבי שכנא קולדצקי זצ"ל הערות והנצחות טל' 0548449853 או מייל MABADAF12@GMAIL.COM

גליון 279 פרשת שמיני תשפ"ה

מכות יט-כד שבועות ב

קוראים בו לא תוכל לאכול ומה שלא קוראים בו לפני ה' אלו קיין לא נאמר בו לא תוכל לאכול בשעריך, ויש להקשות ששינוי בברייתא שר' יוסי אומר שאם עלתה תאנת טבל בידו של כהן ואמר תאנה זו תרומתה בעוקצה מעשר ראשון בצפונה מעשר שני בדרומה והיא שנת מעשר שני והוא בירושלים או שזה מעשר עני והוא בגבולין,

דף כ אם אכלה לוקה אחת וזר שאכלה לוקה שתיים ואם אכלה בתחילה קודם הפרשה ילקה רק אחת, ומשמע שבגלל שהוא בירושלים הוא לוקה רק אחת אך אם הוא היה בגבולים הוא היה לוקה גם מצד מעשר שני מחוץ לחומה אף שעדיין לא ראה פני חומה, ויש לומר שמדובר שהכניסה והוציאה, אך קשה א"כ מה החידוש, ויש לומר שמדובר שהכניסה בטבלם ור' יוסי סובר שמתנות שלא הורמו נחשבות כאילו הורמו, אך קשה ששינוי שר"ש בן יהודה אומר בשם ר' יוסי שב"ש וכו' לא נחלקו בפירות שלא נגמרה מלאכתם שעברו בירושלים שמעשר שני שלהם נפדה ונאכל בכל מקום ונחלקו בפירות שנגמרה מלאכתם ועברו בירושלים שלב"ש יחזור המעשר שני להאכל בירושלים ולב"ה יפדה ויאכל בכל מקום, ואם נאמר שר' יוסי סובר שמתנות שלא הורמו נחשבות כאילו הורמו א"כ קלטוהו מחיצות, ורבה מבאר שמחיצה לאכול בירושלים היא מדאורייתא אך לקלוט שלא יפדה עוד זה רק מדרבנן והם גזרו רק כשהוא בעין ולא כשהוא בטבלו, ורבינא מבאר שמדובר שהכניסו בקנה וזה נחשב ראה פני החומה, ונפשט ספיקו של רב פפא.

משנה מי שקרח קרחה בראשו והמקיף פאת ראשו והמשחית פאת זקנו והשורט שריטה אחת על המת חייב, ואם שרט שריטה אחת על ה' מתים או ה' שריטות על מת אחד חייב על כל אחד ואחד, וחייב על הראש שתיים אחת מכל צד ועל הזקן שתיים מכל צד ואחד מלמטה, ור"א סובר שאם ניטלו כולם כאחד לוקה אחד, וחייב רק בתער ור"א סובר שחייב גם אם לקטו במלקט ורהיטיני. **גמרא** שנו בברייתא על הפסוק **לא יקרחו** שאין לומר שאם קרח ד' וה' קרחות שיהיה חייב אחד שכתוב **קרחת** לחייב על כל קרחה וקרחה, ומהפסוק **בראשם** לומדים שלא נאמר שכתוב **לא תשימו קרחה בין עיניכם** שחייב רק בין העיניים וכתוב **בראשם** לרבות כל הראש, ואין לומר שזה רק בכהנים שהתורה רבתה בהם מצוות יתירות שכתוב בפרשת אמור **קרחה** וכתוב בקדושים תהיו **קרחה**, וכמו שבאמור חייב על כל קרחה וקרחה ועל כל הראש כבין העיניים, וכמו שבקדושים כתוב **על מת** כך באמור זה רק על מת, ויש לדקדק בד' וה' קריחות שאם מדובר בזה אחר זה והיו ה' התראות זה פשוט שיחלקה ה' פעמים **עמוד** ב ואם נאמר שהיתה רק התראה אחת א"כ חייב רק אחת שהרי שינוי שזויר ששתה יין כל היום חייב אחת ואם אמרו לו אל תשתה אל תשתה והוא שותה חייב על כל התראה והתראה, ויש לומר שמדובר שהוא סך בסם את ה' אצבעותיו ונתן אותם על ראשו בבת אחת שזה נקרא התראה לכל קרחה וקרחה.

רב הונא אומר ששיעור קרחה הוא שיראה מראשו, ור' יוחנן אומר בשם ר"א בן ר"ש ששיעורו כגריס, וישנה ברייתא שאחרים אומרים ששיעורו כדי שיראה מראשו, ורב יהודה בר חביבא אומר שיש בזה ג' דעות או כגריס או כדי שיראה מראשו או שתי שערות, ויש שמוציא שתי שערות ומכניס שיעור עדשה, והסימן לכך הוא מה ששינוי בנגעים בהרת כגריס ומחיה כעדשה.

שנו בברייתא שהנוטל כמלא פי הזוג בשבת חייב ואמר רב יהודה ששיעורו הוא שתי שערות, ויש להקשות ששינוי לקרחה שתיים, ויש לגרוס וכן לקרחה שתיים, וכן שינוי שהנוטל מלא פי הזוג בשבת חייב ושיעורו שתיים, ור"א אומר אחת, וחכמים מודים לר"א במלקט לבנות מתוך שחורות שחייב גם באחת ואסור ללקט כך גם בחול מפני שנאמר **לא ילבש גבר שמלת אשה**.

שנו בברייתא בפסוק **לא תקיפו פאת ראשכם** שפאת ראשו הכוונה לסוף ראשו וזה אדם שמשוה צדעיו לאחוריו אזניו ולפדחתו.

שנה תלמיד לפני רב חסדא שבין המקיף ובין הניקף לוקה, אומר לו רב חסדא וכי מי שאוכל תמרים בכברה לוקה, ומי ששנה כך

דף יט רבא בר רב אדא אומר בשם ר' יצחק שזר האוכל ביכורים חייב משעה שראו את פני הבית כמו הברייתא שר"א אומר ביכורים שמקצתם בחוץ ומקצתם בפנים מה שבחוץ הוא כחולין לגמרי ומה שבפנים הוא כהקדש לגמרי.

רב ששת אומר שהנחה מעכבת בביכורים אך קריאה אינה מעכבת כמו ששינוי בברייתא שר' יוסי אומר ג' דברים בשם ג' זקנים, שר' ישמעאל אומר שבזמן הזה לא מעלים מעשר שני לירושלים לאכלם שכמו שבכור טעון הבאת מקום ואינו אלא בפני הבית כך מעשר שני, אך יש לפרוך שבכור טעון מתן דמים ואימורים במזבח, וניתן להוכיח מביכורים, אך יש לפרוך שהם טעונים הנחה, אלא יש ללמוד מהפסוק **ואכלת לפני ה' אלו קיין** שהוקש מעשר לבכור שהוא רק בפני הבית, ואם נאמר שקריאה מעכבת בביכורים א"כ הברייתא היתה צריכה לפרוך שביכורים טעונים קריאה והנחה, ורב אשי מקשה שאף אם קריאה לא מעכבת אך יש מצוה לקרוא וא"כ בכ"ז ניתן לפרוך שביכורים טעונים קריאה והנחה, ורב אשי מבאר שבביכורי הגר לא ניתן לקרוא **אשר נתת לאבותינו** וא"כ יש ביכורים שלא שייך כלל קריאה, אך קשה מדוע לא למדו במה הצד מביכורים ובכור, ויש לומר שניתן לפרוך את הצד השהו שיש בהם צד מזבח, אך יש להקשות שאם נאמר שלר' ישמעאל קדושה ראשונה קדשה לשעתה ולעתיד לבא א"כ מביאים בכור גם בזמן הזה, ואם הוא סובר שקדושה ראשונה לא קדשה לעתיד לבא א"כ גם בכור קשה מנין שלא מביאים, ורבינא מבאר שהוא סובר שקדושה ראשונה לא קדשה לעתיד לבא ומדובר בככור שנזרק דמו בפני הבית וחרב הבית ועדיין בשרו קיים ומקיישים בשרו לדמו כמו שדמו במזבח כך בשרו רק בזמן מזבח, והוקש מעשר לבכור, אך קשה איך דבר שלמדו בהיקש חוזר ללמד בהיקש הרי בקדשים לא לומדים למד מלמד, ויש לומר שמעשר דגן נחשב חולין, **עמוד** ב וזה מובן למ"ד שהולכים אחר הלמד אך אם הולכים אחר המלמד שהוא קדשים א"כ לא ניתן ללמוד, ויש לומר שדם ובשר הם דבר אחד ולא נקרא שלומדים למד מלמד.

האוכל קדשי קדשים חוץ לקלעים לוקה, לכאורה כבר שנינו במשנה הראשונה מעשר שני והקדש שלא נפדו, אומר ר' יוסי בר חנינא שבסיפא מדובר במעשר שני טהור ואוכל טהור מחוץ לחומה, וברישא מדובר במעשר שני טמא והאדם טמא והוא אוכלו בירושלים והוא חייב משום טומאה, כמו ששנו בברייתא שר"ש למד מהפסוק **לא בערתו ממנו בטמא** בין שאני טמא והוא טהור בין שאני טהור והוא טמא, והאזהרה על אכילה בטומאת הגוף כתוב להדיא **נפש אשר תגע בו וטמאה עד הערב ולא יאכל מן הקדשים**, ולגבי טומאת עצמים מהפסוק **לא תוכלו לאכול בשעריך** ובככור בעל מום שנפדה נאמר **בשעריך תאכלנו הטמא והטהור**, ושנו אצל ר' ישמעאל שטמא וטהור אוכלים בקערה אחת ולא חוששים והתורה אמרה שאותו טמא שהתירתי לך אצל טהור כאן לא תאכל ומדובר באופן שהוא בר פדיה כדברי ר"א שמעשר שני שנטמא פודים גם בירושלים שכתוב כי **לא תוכל שאתו** ושאת זה אכילה שכתוב **וישא משאות מאת פניו**.

ר' ביבי אומר בשם ר' אסי שמעשר שני טהור נפדה אפילו פסיעה אחת חוץ לחומה שכתוב כי **לא תוכל שאתו**, אך קשה שמשם לומדים כדברי ר"א, ויש לומר שהלימוד הוא ממה שלא כתוב כי לא תוכל לאכלו וכתוב **שאתו** לדרוש אפילו פסיעה אחת, אך קשה שנאמר שכל הפסוק הולך כדברי ר' אסי ויש לומר שהתורה יכלה לכתוב לא תוכל לטלו וכתוב **שאתו** לדרוש שני דברים.

ר' חנינא ורב הושעיא ישבו על פתח ירושלים ואמרו שפשוט שאם הוא בחוץ ומשאו בפנים קלטוהו מחיצות אך יש להסתפק אם הוא בפנים ומשאו בחוץ, וזקן אחד אמר להם שבישיבת רשב"י למדו מהפסוק כי **ירחק ממך המקום ממילואך**, ורב פפא מסתפק כשהוא בפנים והוא אוחו אותו בקנה בחוץ, ונשאר בתיקו.

ר' אסי אומר בשם ר' יוחנן שחייבים על מעשר שני משראה פני החומה שכתוב לפני ה' אלו קיין תאכלנו שנה בשנה וכתוב לא תוכל לאכול בשעריך ומה שקוראים בו לפני ה' אלו קיין תאכלנו

סובר כר' יהודה שלוקה על לאו גם בלי מעשה, ורובא אומר שמדובר במקיף לעצמו וגם לרבנן לוקה, ורב אשי אומר שמדובר במסייע שחייב גם לרבנן.

שנו בברייתא על הפסוק פאת זקנך שהכוונה לסוף זקנו והיינו שבולת זקנו וזה כולל את החמש פאות.

שנו בברייתא על הפסוק ושרט לנפש שלא מדובר על ביתו שנפל או ספינתו שטבעה שכתוב **לנפש**, וחייב רק על מת, ואם שרט חמש על מת אחד חייב חמש שכתוב **ושרט** לחייב על כל שריטה ושריטה, ור' יוסי אומר שאם שרט שריטה אחת על ה' מתים חייב חמש שכתוב **לנפש** לחייב על כל נפש ונפש, ויש להקשות הרי למדנו מזה למעט שרט על ביתו שנפל או ספינתו שטבעה,

דף כא יש לומר שר' יוסי סובר ששריטה וגדידה זה אחד ולומדים משם שרק על מת שכתוב בלא תגודדו על מת, שמואל אמר שמשרט בכלי חייב ויש להקשות ששנינו ששריטה וגדידה זה אחד אלא ששריטה ביד וגדידה בכלי, ויש לומר ששמואל למד כר' יוסי ששריטה וגדידה זה לגמרי בענין אחד.

שנה תלמיד לפני ר' יוחנן שעל מת חייב בין ביד ובין בכלי ועל ע"ז ביד חייב בכלי פטור, ויש להקשות שכתוב בפסוק להיפך ויתגודדו כמשפטם בחרבות וברמחים, אלא יש ללמוד שעל ע"ז ביד פטור ובכלי חייב.

בקרחה חייב על כל הראש, ורב ששת הראה בין פרקי ראשו. ועל הזקן חייב ב' מכל צד ואחד מלמטה והראה רב ששת בין פרקי זקנו.

ר"א סובר שאם נטל בכל פרקי זקנו ביחד חייב אחד שהוא סובר שזה לאו אחד.

שנו בברייתא על הפסוק שכתוב באמור ופאת זקנם לא יגלחו שאין לומר שחייב גם בגילחו במספריים שהרי כתוב בקדושים **לא תשחית** והיינו גילוח שיש בו השחתה ובגילוח במספריים אין השחתה, ואין לומר שבלקטו במלקט ורהיטני יהיה חייב שהרי כתוב **לא יגלחו** וחייב רק בגילוח שיש בו השחתה והיינו בתער.

ר"א אומר שבלקטו במלקט ורהיטני חייב יש להקשות שאם הוא לומד גזירה שוה א"כ חייב רק בתער ואם הוא לא למד גזירה שוה א"כ מדוע פטור במספריים, ויש לומר שהוא למד גזירה שוה והוא סובר שמלקט ורהיטני גם עושים גילוח.

משנה מי שכתב כתובת קעקע ולא קעקע או שקעקע בלי כתב אינו חייב עד שיכתוב ויקעקע בידו ובכחול ובכל דבר שהוא רושם, ור"ש בן יהודה אומר בשם ר"ש שחייב רק בכתב את השם שכתוב וכתובת קעקע לא תתנו בכס אני ה'. **גמרא** רב אחא בר רבא שאל את רב אשי אם לר"ש חייב רק אם כתב אני ה' כפשוטו, אמר לו רב אשי שבר קפרא שנה שחייב בכתב שם עבודת כוכבים שכתוב וכתובת קעקע לא תתנו בכס אני ה' ולא אחר.

רב מלכיא אומר בשם רב אדא בר אהבה שאסור לאדם לתת אפר מקלה על מכתו כי זה נראה ככתובת קעקע, ור"נ בר רב איקא אמר שהשמועות של שפוד שפחות וגומות אמר רב מלכיו והשמועה של בלורית אפר מקלה וגבינה אמר רב מלכיא, ורב פפא אמר שמשנה או ברייתא שזה לשון נקבה אמר רב מלכיא אך שמועה של אמוראים אמר רב מלכיו והסימן לכך הוא משנה מלכה, והנ"מ בין רב פפא לר"נ זה שפחות שזה משנה ולרב פפא רב מלכיא אמר את זה, רב ביבי בר אביי הקפיד אפילו על מכה קטנה של הקזה ורב אשי סובר שבמקום שיש מכה המכה מוכיחה עליו.

משנה נזיר ששתה יין כל היום חייב רק אחת אך אם התרו בו אל תשתה אל תשתה והוא שתה חייב על כל התראה והתראה, אם נטמא למתים כל היום חייב אחת ואם התרו בו אל תטמא אל תטמא והוא נטמא חייב על כל התראה והתראה, אם הוא גילח כל היום אינו חייב אלא אחת ואם התרו בו אל תגלח אל תגלח והוא גילח חייב על כל התראה והתראה, אם היה לבוש בכלאים כל היום חייב אחת ואם התרו בו אל תלבש אל תלבש והוא פשט ולבש חייב על כל התראה והתראה, **עמוד ב** יתכן שאדם יחרוש תלם אחד ויתחייב על כך שמונה לאוין: חורש בשור וחמור, שהן מוקדשים, וכלאים בכרם, והיה שביעית, ויו"ט, וכהן, ונזיר בבית הטומאה, וחנניה בן חכניאי אומר שיכול להתחייב עוד אם הוא לובש כלאים אמרו לו שאינו מהשם של חרישה אלא זה איסור לבישה אמר להם א"כ גם טומאה אינו מהשם של חרישה. **גמרא** רב ביבי אמר בשם ר' יוסי שלא דוקא שהוא פושט ולובש אלא חייב גם אם הוציא את השרוול ולבש שוב ורב אחא בר רב איקא

הראה בעצמו הכנסה והוצאה ממש ורב אשי אומר שחייב גם אם רק שהה כדי פשיטה ולבישה.

ר' ינאי אומר שנמנו בחבורה שהמחפה בכלאים לוקה אמר לו ר' יוחנן שניתן לדייק את זה ממשנתנו שחייב בחורש תלם על כלאים ולכאורה איך שייך כלאיים בחרישה ועל כרחנו מדובר שהוא מחפה זרעים והולך, אמר לו ר' ינאי אילולא שהרמתי לך את החרס לא היית מוצא תחתיה את המרגלית, ור"ל אמר לו לולא שקילסך אדם גדול היה ניתן לדחות שמשנתנו היא כדעת ר"ע שהמקיים בכלאים לוקה, שישנה ברייתא שהמנכש והמחפה בכלאים לוקה ור"ע אומר שגם המקיים כלאים לוקה והוא למד את זה מהפסוק **שדך לא תזרע כלאים ומקיים לומדים ממה שכתוב קודם בהמתך לא תרביע כלאים שדך לא תזרע כלאים** וכתוב כלאים שדך לא.

עולא שאל את ר"נ שניתן לומר שילקה גם מצד זורע ביו"ט, אמר לו ר"נ שהתנא שייר אמר עולא שכשהתנא מפרט מנין לא שייך לומר שהוא משייר, ורבא מבאר שיש חילוק מלאכות רק בשבת ולא ביו"ט, ואבבי מקשה ששנינו שהמבשל גיד בחלב ביו"ט ואכלו לוקה חמש משום אוכל גיד ומשום מבשל ביו"ט שלא לצורך ומשום מבשל גיד בחלב ומשום אוכל בשר בחלב ומשום הבערה,

דף כב ואם נאמר שאין חילוק מלאכות ביו"ט לא נחייב על הבערה שהרי חייב כבר משום בישול ביו"ט, ויש לומר שיש להוציא הבערה ולהכניס גיד הנשה של נבילה, ויש להקשות שר' חייא שנה על המשנה הזו שלוקה שתיים על אכילתו וג' על בישולו ואם נאמר כדברי רבא א"כ זה שלש על אכילתו, ויש לומר שיש להוציא הבערה ולהכניס עצי אשירה והאזהרה מהפסוק **ולא ידבק בך מאומה מן החרס**, ורב אחא בר רבא שאל את רב אשי א"כ ילקה גם מצד ולא תביא תועבה אל ביתך, אלא יש להעמיד במשנה שבישל בעצי הקדש והאזהרה מהפסוק **ואשריהם תשרפו באש לא תעשון כן לה' אלוקיכם**.

רב הושעיא מקשה שנחשיב במשנה גם זורע בנחל איתן שהאזהרה היא מהפסוק **אשר לא יעבד בו ולא יזרע**, ורב חנניא מקשה שנחשיב כשהוא מוחק את שם ה' בהליכתו והאזהרה היא מהפסוק **ואברדתם את שמם לא תעשון כן לה' אלוקיכם**, ור' אבהו מקשה שנחשיב כשהוא קוצץ את בהרתו בהליכתו והאזהרה היא מהפסוק **השמר בנגע הצרעת**, ואבבי מקשה שנחשיב גם כשהוא מזיח את החושן בהליכתו ומסיר בדי ארון והאזהרה היא מהפסוקים **לא יסורו ממנו, ולא יזח החושן מעל האפר**, רב אשי מקשה שנחשיב גם החורש בעצי אשירה שהאזהרה היא מהפסוק **ולא ידבק בך מאומה מן החרס**, ורבינא מקשה שנחשיב גם הקוצץ אילנות טובות שהאזהרה היא מהפסוק **כי ממנו תאכל ואותו לא תכרות**, ורב זעירא אמר לרב מני שנחשיב גם באופן שהוא אמר שבועה שלא אחרוש ביו"ט, ויש לדחות שלא חלה שבועה כי הוא כבר מושבע ועומד מהר סיני, אלא הקושיא היא שהוא נשבע שלא לחרוש בין בחול בין ביו"ט שמתוך שחלה שבועה על חול חלה השבועה גם על יו"ט, ויש לומר שהמשנה לא מחשיבה דבר שישנו בשאלה, אך יש להקשות שהמשנה מנתה הקדש ויש לומר שמדובר בבכור שקדושתו באה מאליה, אך קשה שהמשנה החשיבה נזיר, ויש לומר שמדובר בנזיר שמשון שאין בו שאלה, אך יש לדחות שניזיר שמשון לא נאסר להטמא למתים אלא יש לומר שהמשנה לא מנתה את השבועה הנ"ל שהמשנה לא סוברת שחל איסור כולל.

רב הושעיא אומר שהמריבוע שור פסולי המוקדשין לוקה שנים שהתורה נתנה בו תורת שני גופים, ור' יצחק מוסיף שהמנהיג שור פסולי המוקדשין לוקה שהוא גוף אחד שנחשב כב' גופים. **משנה** המלקות דלעיל הם ארבעים פחות אחד שכתוב **במספר ארבעים** והיינו מנין שהוא סמוך לארבעים, ור' יהודה סובר שלוקה ארבעים שלמות ואת היתירה הוא לוקה בין כתפיו, האומד למלקות הוא במכות שראויות להתחלק לשלש ואם אמדוהו שהוא יכול לקבל ארבעים ולקה מקצת ואח"כ אמדוהו **עמוד ב** שאינו יכול לקבל ארבעים הוא פטור, אם אמדוהו לקבל י"ח ואחר שלקה אמדו שהוא יכול לקבל ארבעים פטור. **גמרא** הטעם שלוקה ל"ט שאם היה כתוב ארבעים במספר היינו אומרים שהכוונה ארבעים במנין אך שכשכתוב **במספר ארבעים** הכוונה מנין שהוא סמוך לארבעים, ורבא אמר כמה טפשים הבבלים שקמים לפני ס"ת ולא קמים לפני ת"ח שבס"ת כתוב **ארבעים** ובאו החכמים ואמרו שלוקה רק ל"ט.

ר' יצחק מבאר את טעמו של ר' יהודה מהפסוק מה המכות האלה בין ידיך ואמר אשר הכתי בית מאהבי, ורבנן סוברים שזה נאמר על תינוקות של בית רבן.

המשנה אומרת שאם לקה ואמדהו לקבל עוד הוא פטור ומשמע שאם לא לקה עדיין הוא יקבל ארבעים, ויש להקשות ששנינו שאם אמדהו לקבל ארבעים ואח"כ אמדו שאינו יכול לקבל ארבעים הוא פטור ואם אמדהו שיכול לקבל רק י"ח ואח"כ אמדו שהוא יכול לקבל מ' פטור, ורב ששת מבאר שהמשנה מדברת כשהאומד הנוסף היה באותו יום וא"כ התברר שהאומד הראשון הוא בטעות לכן אם לא לקה ויהברייתא מדברת כשהאומדו יום אחר שאז הוא יקבל לפי האומד הראשון שהוא אומד גמור.

משנה אם עבר עבירה של שני לאוין ואמדהו אומד אחד הוא לוקה ונפטר ואם לא אמדהו אומד אחד ילקה ויתרפא וילקה שוב. **גמרא** יש להקשות ששנינו שלא אומדים אומד אחד לב' לאוין, ורב ששת מבאר שכשהאומדהו שיכול ללקות מ"א שאז אין ג' מלקות ללאו השני הוא יתרפא ויאמדהו שוב, אך אם אמדהו למ"ב מלקות א"כ יש ג' ללאו השני וזה נחשב אומד.

משנה כיצד צורת ההכאה: כופת ב' ידיו על העמוד משני צדדיו וחזן הכנסת תופס בבגדיו אם נקרעו נקרעו ואם נפרמו נפרמו עד שלבו מתגלה והאבן נתונה מאחוריו וחזן הכנסת עומד עליו ורצועה של עגל בידו והיא כפולה אחד לשנים ושנים לארבע ועולות ויורדות בה שתי רצועות של חמור וידה טפח ורחבה טפח וראשה מגיע על פי כריסו ומכה אותו שלישי לפניו ושתי חלקים מאחוריו ואינו מכה אותו עומד או יושב אלא מוטה שכתוב **והפילו השופט**, והמכה מכה בידו אחת בכל כחו והקורא קורא את הפסוק **אם לא תשמרו לעשות והפלה ה' את מכותך ואת מכות וחזור לתחילת המקרא ושמותם את דברי הברית הזאת ומסיים והוא רחום יכפר עוון וכו'** וחזור לתחילת הפסוק ואם מת תחת ידו פטור ואם הוסיף לו רצועה אחת ומת הוא גולה על ידו, ואם התקלקל ברעי או במים הוא פטור ור' יהודה אומר שאיש פטור רק בהתקלקל ברעי ובאשה גם במים זה קלקול.

דף כג בהתקלקל ברעי פטור בגלל שהוא כבר נקלה.

רב ששת אמר בשם ר"א בן עזריה שהרצועה היא של עגל שסמוך **לארבעים יכנו כתוב לא תחסום שור בדישו**.

עוד אמר רב ששת בשם ר"א בן עזריה שיבמה שנפלה לפני מוכה שחין לא חוסמים אותה שכתוב **לא תחסום שור בדישו ואח"כ** נאמרה פרשת יבוס.

עוד אמר רב ששת בשם ר"א בן עזריה שהמבזה את המועדים כאילו עובד ע"ז שכתוב **אלוהי מסכה לא תעשה לך** וסמוך לך כתוב **את חג המצות תשמור**.

עוד אמר רב ששת בשם ר"א בן עזריה שהמספר לשון הרע והמקבל לשון הרע והמעיד עדות שקר ראוי להשליכו לכלבים שכתוב **לכלב תשליכון אותו** וסמוך לך כתוב **לא תשא שמע שוא** וניתן לקרוא בפסוק לא תשיא.

שנינו שרצועות של חמור עוברות ברצועה של המכה כמו שדרש גלילי מעל רב חסדא שכתוב בפסוק **ידע שור קונהו וחמור אבוס בעליו ישראל לא ידע**, אמר הקב"ה יבא החמור שמכיר אבוס בעליו ויפרע ממי שאינו מכיר את אבוס בעליו.

יד הרצועה טפח שהיא מגיעה לפי כריסו אמר אביי שמשמע שעושים לכל אחד לפי גבו, ורבא הקשה א"כ יהיה לב"ד רצועות רבות ורבא אומר שיש קשירה ברצועה שקושרים או מרפים אותה לפי המוכה.

המשנה אומרת שלישי לפניו ושתיים לאחוריו אמר רב כהנא שלומדים זאת מהפסוק **והכהו לפניו כדי רשעתו במספר רשעה** לפניו ושתיים לאחוריו.

רב חסדא אמר בשם ר' יוחנן מנין שהרצועה כפולה שכתוב **והפילו**, אך קשה שלומדים מזה שמטים אותו ויש לומר שהיה ניתן לכתוב יסיהו וכתוב **והפילו** ללמד גם שמכפילים את הרצועה.

שנו בברייתא שלא מעמידים חזנים אלא חסירי כח ויתירי מדע ור' יהודה אומר אפילו חסירי מדע ויתירי כח, ורבא הוכיח כדברי ר' יהודה שכתוב **לא יוסיף** שאם נאמר שהם רק יתירי מדע אין צריך להזהירם על כך, וחכמים סוברים שאין מזרזים אלא למזרזים.

שנו בברייתא שהמכה מגביה בב' ידיו ומכה ביד אחת כדי שהמכה תבא מכוחו.

שנו בברייתא שגדול שבדיינים קורא שני מונה והשלישי אומר הכהו, ואם המכה מרובה מאריך בקריאה ואם היא מועטת הוא מקצר, אך קשה ששנינו שהוא חוזר לתחילת המקרא, ויש לומר שמצוה לצמצם ואם לא צמצם יחסור לתחילת המקרא.

שנו בברייתא שנאמר בפסוק **מכה רבה** ומנין שגם מכה מועטת לא יכה שנאמר **לא יוסיף**, ומה שכתוב **מכה רבה** הוא ללמד על הראשונות שהם מכה רבה.

שנו בברייתא שלר"מ בין האיש ובין האשה הקלקול הוא ברעי, ולר' יהודה האיש ברעי ואשה אף במים ורבנן סוברים שבין איש ובין אשה בין ברעי בין במים ואמנם יש ברייתא שר' יהודה אמר שבין איש ובין אשה ברעי אמר ר"נ בר יצחק שר' יהודה אמר שאיש ואשה שוים ברעי אך אשה גם במים כמו הברייתא הנ"ל.

שמואל אומר שאם כפתוהו והוא רץ מב"ד הוא פטור ויש להקשות ששנינו שאם קלה בין בראשונה ובין בשניה פוטרים אותו ואם נפסקה הרצועה בשניה פוטרים אותו ואם נפסקה בראשונה לא פוטרים אותו, ולכאורה מדוע זה שונה מרץ, ויש לומר ששמואל פטר רק ברץ ואם לא רץ הוא לא נפטר.

שנו בברייתא שאם אמדהו שאם ילקה הוא יתקלקל פוטרים אותו ואם אמדו שהוא יתקלקל רק אחר שיצא מב"ד מלקים אותו ויותר מזה אם הוא התקלקל קודם שהכהו מלקים אותו שכתוב **והכהו ונקלה ולא כשלקה כבר בב"ד**.

משנה לר' חנניא בן גמליאל כל חייבי כרת שלקו נפטרו מכרת שכתוב **ונקלה אחיך לעיניך** שאחר שלקה הוא נעשה כאחיך, עוד אמר ר' חנניא שאם העובר עבירה אחת נוטל עליה את נפשו ק"ו שמי שעושה מצוה אחתה שתנתן לו נפשו, ור"ש אומר שניתן ללמוד את זה ממקומו שכתוב **ונכרתו הנפשות העושות ואח"כ** כתוב **אשר יעשה אותם האדם וחי בהם** א"כ כל היושב ולא עובר עבירה הוא מקבל שכר כעושה מצוה, ור"ש בן רבי אומר שניתן ללמוד ממה שכתוב **רק חזק לבלתי אכל הדם כי הדם הוא הנפש** ואם מי שנמנע מאכילת דם מקבל שכר אף שנפשו של אדם קצה בו מנמנע מגזל ועריות שנפש האדם מחמדת אותם ק"ו שהוא יזכה לו ולדורותיו עד סוף כל הדורות, ר' חנניא בן עקשיא אומר שהקב"ה רצה לזכות את ישראל ולכן הרבה להם תורה ומצוות שנאמר **ה' חפץ למען צדקו יגדיל תורה ויאדיר**. **גמרא** ר' יוחנן אומר שחכמים חלקו על ר"ח בן גמליאל ורב אדא בר אהבה אומר שאצל רב הוכיחו ממה ששנו אין בין שבת ליוה"כ אלא שזה זדונו בידי אדם וזה זדונו בידי שמים ואם נאמר שחייבי כרת לוקים א"כ גם יוה"כ זה זדונו בידי אדם ור"נ בר יצחק דוחה שהמשנה שם היא כדעת ר' יצחק שאמר שאין מלקות בחייבי כרת שהוא אמר שאחותו היו בכלל עריות והתורה הוסיפה כרת באחותו לדונו בכרת ולא במלקות, ורב אשי אומר שהמשנה שם היא גם לרבנן והחילוק בין יוה"כ לשבת שזה עיקר זדונו בידי אדם וזה עיקר זדונו בידי שמים.

רב אדא בר אהבה אמר בשם רב שהלכה כר"ח בן גמליאל ואמר רב יוסף מי עלה לשמים ואמר לנו אמר לו אביי א"כ מה שאמר ריב"ל ג' דברים עשו ב"ד של מטה והסכימו לך ב"ד של מעלה מי אמר שיש הסכמה אלא שדורשים את הפסוקים וכן כאן דורשים את הפסוקים.

הג' דברים הם מקרא מגילה שכתוב **קימו וקבלו היהודים** שקימו למעלה מה שקבלו למטה, ושאלת שלום בשם שכתוב **והנה בעז בא מבית לחם ויאמר לקוצרים ה' עמכם** ועוד כתוב בגדעון ה' **עמך גבור החיל**, וצריך פסוק נוסף שלא נאמר שברעז עשה מדעתו ולא הסכימו על ידו לכן מביאים את הפסוק של גדעון שהסכימו על כך מלמעלה, והבאת מעשר שכתוב **הביאו כל המעשר אל בית האוצר ויהי טרף בביתו ובחנוני נא בזאת אמר ה' צבקות אם לא אפתח לכם את ארובות השמים והריקותי לכם ברכה עד בלי די ומבאר רמי בר רב עד שיכלו שפתותיכם מלומר די.**

ר"א אומר שבג' מקומות הופיע רוח הקדש: בב"ד של שם, ובב"ד של שמואל, ובב"ד של שלמה, בב"ד של שם כתוב **ויאמר יהודה ויאמר צדקה ממני** מהיכן הוא ידע שתמר הרה ממנו אולי היא התעברה מאחרים אלא שיצאה בת קול ואמרה ממני יצאו כבושים, ובב"ד של שמואל ששמואל אמר **הנני ענו בי נגד ה' ונגד משיחו את שור מי לקחתי ויאמרו לא עשקתנו ולא רצותנו ויאמר עד ה' ועד משיחו כי לא מצאתם בידי מאומה**, ונאמר **ויאמר עד ולא כתוב ויאמרו והיינו שיצאה בת קול ואמרה עד אני בדבר זה**, בב"ד של שלמה כתוב **ויען המלך ויאמר תנו לה את הילד החי והמת לא תמיתוהו כי היא אמו ומנין הוא ידע אולי**

היא הערימה עליו אלא שיצאה בת קול ואמרה היא אמו, ורבה דוחה שיהודה אמר צדקה כי הוא חישוב את החדשים והימים ולכן לא מחזיקים שהיא הרה מאדם אחר, ומה שכתוב בשמואל ויאמר כי כל ישראל נכתבו בלשון יחיד כמו שכתוב **ישראל נושע בה'**, ואצל שלמה שאמר **היא אמו** הוא בגלל שהיא ריחמה והשניה לא, אלא יש לומר שר"א אמר רק מקבלה.

ר' שמלאי דרש שנאמרו למשה תר"ג מצוות, שס"ה מתוכם לאויין כמנין ימות החמה ורמ"ח כנגד אבריו של אדם, ורב המנונא אמר שזה נלמד מהפסוק **תורה צוה לנו משה מורשה**, דף כד תורה גמטריא תר"א ואנכי ולא יהיה לך שמענו מפי הגבורה.

דוד העמידם על י"א שיקיימו לפחות י"א שכתוב **מזמור לדוד ה' מי יגור באהלך מי ישכון בהר קדשך הולך תמים ופועל צדק ודובר אמת בלבבו לא רגל על לשונו לא עשה לרעהו רעה וחרפה לא נשא על קרובו נבזה בעיניו נמאס ואת יראי ה' יכבד נשבע להרע ולא ימיר כספו לא נתן בנשך ושוחד על נקי לא לקח עושה אלה לא ימוט לעולם, הולך תמים זה אברהם שכתוב **התהלך לפני והיה תמים, פועל צדק** כמו המעשה של אבא חלקיה, **דובר אמת בלבבו** כמו המעשה של רב ספרא, **לא רגל על לשונו** זה יעקב אבינו שכתוב **אולי ימושני אבי והייתי בעיניו כמתעתע, לא עשה לרעהו רעה** שלא ירד לאומנות חבירו, **חרפה לא נשא על קרובו** זה המקרב את קרוביו, **נבזה בעיניו נמאס** זה חזקיה המלך שגרר את עצמות אביו במטה של חבלים, **ואת יראי ה' יכבד** זה יהושפט מלך יהודה שכשראה ת"ח הוא עמד מכסאו וחבקו ונשקו וקרא לו רבי רבי מורי מורי, **נשבע להרע ולא ימיר כדברי ר' יוחנן** שאמר אהא בתענית עד שאבא לביתי **כספו לא נתן בנשך** אפילו לעכ"ם **ושוחד על נקי לא לקח** כמו ר' ישמעאל בן ר' יוסי שלא לקח אף את המגיע לו, ומסיים הפסוק **עושה אלה לא ימוט** וכשהגיע ר"ג לפסוק זה בכה ואמר שרק מי שעושה כל אלה לא ימוט אך אם רק אחד מהם ימוט, אמרו לו שלא כתוב עושה כל אלה אלא **עושה אלה** שאם לא כן בפסוק **ולא תטמאו בכל אלה** וכי נטמא רק אם נגע בכל הטומאות אלא הכוונה אחת מאלו.**

ישעיה מיעט והעמיד על ששה, שכתוב הולך צדקות ודובר מישרים מואס בבצע מעשקות נוער כפיו מתמוך בשוחד, אוטם אזנו משמוע דמים ועוצם עיניו מראות ברע, הולך צדקות זה אברהם שכתוב כי ידעתיו למען אשר יצוה, ודובר מישרים זה מי שאינו מקניט פני חבירו ברבים, מואס בבצע מעשקות זה ר' ישמעאל בן אלישע, נוער כפיו מתמוך בשוחד זה ר' ישמעאל בן ר' יוסי, אוטם אזנו משמוע בדמים זה מי שלא שומע בזלזול על חכמים ושותק כמו המעשה של ר"א בן ר"ש, **עוצם עיניו מראות ברע כדברי ר' חייא בר אבא שאינו מסתכל בנשים כשהן עומדות על הכביסה, ועליהם כתוב **הוא מרומים ישכון.****

מיכה מיעט והעמיד על שלש, שכתוב הגיד לך אדם מה טוב ומה ה' אלוקיך דורש ממך כי אם עשות משפט ואהבת חסד והצנע לכת עם אלוקיך, עשות משפט זה דין, אהבת חסד זה גמ"ח והצנע לכת זה הוצאת המת והכנסת כלה, ויש ללמוד ק"ו שאם על דברים שדרך לעשות בפרסום יש להצניע לכת ק"ו שיש להצניע דברים שעושים בצנעא.

ישעיה חזר והעמיד על שתיים שכתוב כה אמר ה' שמו משפט ועשו צדקה, ועמוס העמיד על אחת שכתוב כה אמר ה' לבית ישראל דרשוני וחיו, אך ר"נ בר יצחק דוחה שניתן לפרש דרשוני בכל התורה אלא יש לומר שחבוקק העמידם על אחת שכתוב **וצדיק באמונתו יחיה.**

ר' יוסי בר חנינא אומר שמושה רבינו גזר ד' גזירות והנביאים בטלום, משה אמר וישכון ישראל בטח בדד עין יעקב ועמוס בטל ואמר **חדל נא מי יקום יעקב, וכתוב ניחם ה' על זאת, משה אמר ובגוים ההם לא תרגיע וירמיהו אמר הלוך להרגיעו ישראל, משה אמר פוקד עוון אבות על בנים ויחזקאל ביטל ואמר הנפש החוטאת היא תמות, משה אמר ואברתם בגוים וישעיה ביטל ואמר והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול.**

רב אמר שהוא מפתח מהפסוק ואברתם בגוים ורב פפא דחה ואמר שיתכן שזה כאבידה המתבקשת שכתוב תעיתי כשה אובד, אלא כוונת רב מהמשך הפסוק ואכלה אתכם ארץ אויביכם, ומר זוטרא דוחה שיתכן שזה כאכילת קישואים ודילועים שלא נאכל הכל.

ר"ג ור"א בן עזריה ור' יהושע ור"ע הלכו בדרך ושמעו את קול המונה של רומי ממרחק ק"כ מיל והתחילו לבכות אך ר"ע שחק אמרו לו מדוע אתה שוחק אמר להם מדוע אתם בוכים אמרו לו

שאותם כושיים שמשתחווים לעצבים ומקטרים לע"ז והם יושבים בטח והשקט ואילו אנו בית הדום רגלי אלוקינו שרוף **עמוד ב** באש ולא נבכה אמר להם לכן אני שוחק שאם לעוברי רצונו כן ק"ו שעושי רצונו יקבלו שכר, ופעם אחרת הם עלו לירושלים וכשהגיעו להר הצופים קרעו את בגדיהם וכשהגיעו להר הבית ראו שועל שיוצא מבית קדשי הקדשים והתחילו לבכות אך ר"ע שחק, אמרו לו מדוע אתה שוחק אמר להן מדוע אתם בוכים אמרו לו שבמקום שנאמר **והזר הקרב יומת שועלים הולכים בו** ולא נבכה אמר להם ר"ע לכן אני שוחק שכתוב **ואעידה לי עדים נאמנים את אוריה הכהן ואת זכריהו בן יברכיהו ומה ענין אוריה** שהיה במקדש ראשון לזכריה שהיה במקדש שני אלא שנבואת זכריה תלויה בנבואת אוריה שבנבואת אוריה **כתוב לכן בגללכם ציון שדה תחרש** ובזכריה **כתוב עוד ישבו זקנים וזקנות ברחובות ירושלים, וכל עוד לא התקיימה נבואת אוריה דאגתי שלא** תתקיים נבואת זכריה וכשראיתי שהתקיימה נבואת אוריה יודע אני שתתקיים נבואת זכריה ואמרו לו בלשון הזה עקיבא ניהמתנו עקיבא ניהמתנו.

ת.ו.ש.ל.ב.ע

מסכת שבועות

דף ב משנה לגבי שבועה כתוב שתיים בתורה ויש לרבות עוד שתיים, וכן לגבי ידיעות הטומאה כתוב שתיים ויש לרבות עוד שתיים, וכן לגבי יציאות שבת כתוב שתיים ויש לרבות עוד שתיים, וכן במראות נגיעים כתוב שתיים ויש לרבות עוד שתיים. בטומאה שיש בה ידיעה בתחילה וידיעה בסוף חייב קרבן עולה ויורד, ואם יש ידיעה בתחילה ולא בסוף שיעיר הנעשה בפנים ויוה"כ תולה עד שיוודע לו ויביא עולה ויורד ואם אין ידיעה בתחילה אך יש ידיעה בסוף שיעיר שנעשה בחוץ ויוה"כ מכפרים, שכתוב **מלבד חטאת הכיפורים** על מה שעיר פנימי מכפר והיינו שיש ידיעה שיעיר החיצון מכפר בדבר שיש בו ידיעה, מה שאין בו ידיעה לא בתחילה ולא בסוף לר' יהודה שעירי רגלים וראשי חדשי מכפרים, ולר"ש רק שעירי רגלים מכפרים על כך ולא שעירי ר"ח והם מכפרים **עמוד ב** על טהור שאכל את הטמא, ור"מ אומר שכל השעירים כפרתם שוה על טומאת מקדש וקדשיו. ר"ש אומר שעירי ר"ח מכפרים על טהור שאכל טמא ושעירי רגלים מכפרים על מה שאין ידיעה לא בתחילה ולא בסוף, ושעיר חיצון של יוה"כ מכפר על מה שאין בו ידיעה בתחילה אלא בסוף, אמרו לו האם ניתן להקריב של יוה"כ בר"ח או ברגל אמר להם שיכולים להקריב, אמרו לו אם אין כפרתם שוה איך יקרבו ברגל אחר אמר להם שכולם באים לכפר על טומאת מקדש וקדשיו, ר"ש בן יהודה אמר בשם ר"ש שעירי ר"ח מכפרים על טהור שאכל טמא ושל רגלים מכפרים על טהור שאכל טמא וגם על מה שאין בו ידיעה לא בתחילה ולא בסוף ושל יוה"כ מכפר על טהור שאכל טמא ודבר שאין בו ידיעה בתחילה ובסוף וגם על מה שאין ידיעה בתחילה אך יש ידיעה בסוף, אמרו לו האם יכולים להקריב את של יוה"כ ברגל או בר"ח אמר להם שכן, אמרו לו שאמנם של יוה"כ יקרב בר"ח אך איך של ר"ח יקרב ביוה"כ שזה כפרה שאינה שלה אמר להם שכולם באים על טומאת מקדש וקדשיו, על זדון טומאת מקדש וקדשיו שעיר הנעשה בפנים ויוה"כ מכפרים שעיר הנעשה בפנים ויוה"כ מכפרים ועל שאר עבירות שבתורה הקלות והחמורות הזדונות והשגגות ומה שנודע הספק ומה שלא נודע הספק ועשה ולא תעשה כריתות ומיתות ב"ד שעיר המשתלח מכפר בין כהנים ובין ישראלים ובין כהן משוח, וההבדל בין ישראלים לכהנים וכהן משוח שהפר של כה"ג מכפר על טומאת מקדש וקדשיו, ור"ש סובר שכמו שדם שעיר שנעשה בפנים מכפר על ישראל כן דם הפר מכפר על הכהנים וכמו שוידוי שעיר המשתלח מכפר על ישראל כן וידוי הפר מכפר על הכהנים. גמרא יש להקשות מדוע רבי סידר את מסכת שבועות אחרי מכות, ויש לומר ששנינו בסוף מכות שחייב על הקפת הראש שתיים אחת מכל צד.